

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 2 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie z wniosku (...) spółki jawnej w Ł. z udziałem (...) spółki akcyjnej w Ł. w pkt 1/ ustanowił na rzecz (...) spółki akcyjnej w Ł. służebność przesyłu na przysługującym (...) spółce jawnej w Ł. prawie użytkownika wieczystego działki oznaczonej numerem (...) w obrębie (...) Ł. w Ł. stanowiącej nieruchomości położoną przy ul. (...) w Ł. dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) polegającą na korzystaniu z części tej działki oznaczonej literą „a” o łącznej powierzchni 1321 m² (jeden tysiąc trzysta dwadzieścia jeden metra kwadratowego), z ciągów komunikacyjnych zapewniających dostęp do działki oznaczonej literą „a”, t.j.: ciągu istniejącego wykonanego z trelinki betonowej o powierzchni 0,1355 ha (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt pięć dziesięciotysięcznych hektara) oraz ciągu stanowiącego pas działki o szerokości 6 m. (sześciu metrów) o powierzchni 0,0704 ha (siedemset cztery dziesięciotysięczne hektara) przebiegającego wzdłuż granicy działki (...) oznaczonych na mapie geodezyjnej sporządzonej w dniu 09.03.2016 roku przez geodetę uprawnionego K. C. stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia, przy czym zakres powyższego korzystania obejmuje uprawnienie do używania znajdującej się na działce oznaczonej literą „a” napowietrznej linii elektroenergetycznej jednotorowej wysokiego napięcia 110 kV wraz z posadowionym słupem kratowym w układzie poziomym, do dokonywania konserwacji, remontów i modernizacji tych urządzeń przesyłowych i ich instalacji, a ponadto do wstępu oraz do wjazdu odpowiednim sprzętem na teren nieruchomości obciążonej ciągami komunikacyjnymi określonymi w punkcie 1B podpunktach a i b niniejszego postanowienia; w pkt 2 zasądził od (...) spółki akcyjnej w Ł. na rzecz (...) spółki jawnej w Ł. kwotę 198675,71 zł. (sto dziewięćdziesiąt osiem tysięcy sześćset siedemdziesiąt pięć złotych 71/100) tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu opisaną w punkcie 1 niniejszego postanowienia oraz kwotę 564,97 zł. (pięćset sześćdziesiąt cztery złote 97/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania; w pkt 3 umorzył postępowanie w sprawie w zakresie dotyczącym kwoty 736797 zł. (siedemset trzydzieści sześć tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt siedem złotych); w pkt 4 oddalił wniosek w pozostałej części, a w pkt 5 ściągnął na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od wnioskodawcy z zasądzonych roszczenia kwotę 3657,70 zł. (trzy tysiące sześćset pięćdziesiąt siedem złotych 70/100), zaś od uczestnika kwotę 696,70 zł. (sześćset dziewięćdziesiąt sześć złotych 70/100).

(postanowienie k. 530)

Wydając to rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy wskazał, że we wniosku z dnia 20 sierpnia 2012 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. wystąpiła o ustanowienie służebności przesyłu dwóch sieci elektroenergetycznych na przysługującym jej prawie użytkownika wieczystego na nieruchomości określonej jako działka numer (...) położonej w obrębie (...) Ł. w Ł. na rzecz uczestnika (...) spółki akcyjnej w Ł. oraz o zasądzenie na swoją rzecz od uczestnika kwoty 1238637 złotych tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik zażądał oddalenia przedmiotowego wniosku w całości na koszt wnioskodawcy, powołując się na legalność uzyskania dostępu do nieruchomości, na której wybudowano obie linie przesyłowe oraz zgłaszając alternatywny zarzut zasiedzenia służebności przesyłu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie aktu notarialnego repertorium A nr (...) z dnia 29.02.2008 roku sporządzonego przed notariuszem (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. nabyła prawo użytkownika wieczystego działki gruntu numer (...) położonej w obrębie (...) Ł., przy ulicy (...) w Ł. wpisanej do księgi wieczystej o numerze (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, stanowiącej własność Gminy Ł. na podstawie decyzji komunalizacyjnej Wojewody (...) z dnia 28.09.1998 roku wydanej w sprawie (...). Przez pewien okres wskazana nieruchomość była oznaczona w ewidencji gruntów numerem (...). Na wymienionej działce są posadowione budynki biurowe oraz hala produkcyjna. Nabycie przedmiotowego prawa przez firmę (...) miało związek z jej zamierzeniami inwestycyjnymi

związanymi początkowo z budową obiektów przemysłowo - usługowo - magazynowych oraz na przebudowie na takie cele budynków już istniejących, które pozostają zgodne ze (...) zatwierdzonym uchwałą Rady Miejskiej numer (...) z dnia 27.10.2010 roku, a następnie z dążeniem do budowy osiedla budynków mieszkalnych jednorodzinnych i innych urządzeń budowlanych. W chwili obecnej prawo użytkowania wieczystego wskazanej nieruchomości przysługuje (...) spółce jawnej w Ł..

Zarządzeniem Ministra Gospodarki nr 228 z dnia 25.11.1958 roku utworzono (...), które w dniu 10.03.1959 roku zostały wpisane do rejestru przedsiębiorstw państwowych w dziale A, pod numerem 775. W skład tego przedsiębiorstwa wchodził (...) w Ł., który w oparciu o zarządzenie Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989 roku numer 13/ORG/89 utworzył odrębne przedsiębiorstwo państwowe o tej samej nazwie i siedzibie. Na podstawie zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu numer 181/Org/93 z dnia 09.07.1993 roku (...) w Ł. został w dniu 12.07.1993 roku podzielony i przekształcony w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą (...) spółka akcyjna w Ł.. Wskazana spółka akcyjna wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki (...) przedsiębiorstwa państwowego w Ł. z wyjątkiem praw i obowiązków dotyczących zorganizowanej części mienia tego przedsiębiorstwa, które zostały wniesione do (...) spółki akcyjnej w W.. W dniu 30.06.2007 roku (...) spółka akcyjna w Ł. wniósł do (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł., tytułem aportu na pokrycie kapitału zakładowego, swoje przedsiębiorstwo, tzn. zorganizowany zespół składników materialnych i niematerialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej związanej ze świadczeniem usług dystrybucji energii elektrycznej, które obejmowały m.in. prawa z tytułu własności, użytkowania wieczystego i służebności. Po dokonanej w dniu 12.11.2008 roku zmianie firmy spółki z (...) na (...) Ł., doszło do przekształcenia tej spółki poprzez jej przejęcie przez (...) spółkę akcyjną w Ł..

Na działce gruntu oznaczonej numerem (...) zostały usytuowane dwie napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV należące obecnie do przedsiębiorstwa (...). Jedna z nich, będąca linią jednotorową na słupie kratowym w układzie poziomym o rozstawie nóg u podstawy wynoszącym 5 metrów, została wzniesiona w roku 1958 i prowadzi do stacji Rejonowego Punktu Zasilania (...) – R.. Druga z tych linii, będąc linią dwutorową na słupie kratowym w układzie pionowym o rozstawie nóg u podstawy wynoszącym 2,65 metra, została wybudowana w roku 1975. Podstawą tej inwestycji była decyzja Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Ł. wydana w dniu 04.11.1973 roku w sprawie (...), zezwalająca (...) w Ł. na budowę linii elektroenergetycznej 110 kV (...)przebiegającej przez nieruchomości położone w Ł., przy ulicach: (...), (...), (...) i (...), w tym także przez nieruchomość położoną przy ul. (...) w Ł.. Uzasadnieniem powyższej decyzji była konieczność zapewnienia zasilania stacji elektrycznej 110/15 kV R., wzniesionej dla potrzeb nowo budowanego osiedla mieszkaniowego dla 200.000 mieszkańców. Obie wzniesione linie elektroenergetyczne były poddawane okresowym naprawom i konserwacjom. Nigdy nie doszło do przesunięcia ich przebiegu w obrębie działki numer (...). Po uzyskaniu użytkowania wieczystego wymienionej nieruchomości przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością (...), a następnie przez spółkę jawną (...) miał stały i niezakłócony dostęp do sieci elektroenergetycznej przebiegającej przez nieruchomość położoną przy ulicy (...) w Ł., z której korzystał z różną częstotliwością w zależności od potrzeb. Użytkownicy wieczystości nie ograniczali tego dostępu i utrzymywali w należyтым stanie drogi dojazdowe do linii wysokiego napięcia przebiegających przez tę posesję.

Pismem z dnia 16.05.2012 roku spółka (...), opierając się na szacunkach wynikających ze sporządzonej na jej zamówienie ekspertyzy, wezwała (...) do zawarcia umowy w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu oraz do zapłaty kwoty 836929 złotych tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działki numer (...), jednakże w dniu 11.06.2012 roku przedsiębiorstwo energetyczne odmówiło pisemnie uwzględnienia powyższych żądań w jakiegokolwiek części, podtrzymując stanowisko wyrażone w swoim wystąpieniu z dnia 17.01.2012 roku. Również kolejne wystąpienia stron nie doprowadziły do uregulowania warunków korzystania przez zakład energetyczny z części działki (...) należącej do firmy (...).

W tym stanie Sąd Rejonowy stwierdził, że wniosek o ustanowienie służebności przesyłu oraz ustalenia wynagrodzenia z tego tytułu w trybie art. 305¹ k.c. w związku z art. 49 § 1 k.c. i w związku z art. 305² § 2 k.c. jest uzasadniony w zakresie dotyczących prawa korzystania przez uczestnika z nieruchomości położonej przy ul. (...) w Ł. w związku z przebiegiem

sieci elektroenergetycznej stanowiącej linię jednotorową prowadzącą do stacji Rejonowego Punktu Zasilania (...) - R., natomiast w pozostałej części przedmiotowy wniosek okazał się bezzasadny i podlegał oddaleniu.

Niedopuszczalność ustanowienia służebności przesyłu dotycząca korzystania przez przedsiębiorstwo energetyczne z fragmentu działki numer (...) pozostawał w ocenie Sądu Rejonowego w ścisłym związku z podstawą, na jakiej poprzednicy prawni uczestnika uzyskali tytuł do tej części wskazanej nieruchomości, którą był m.in. art. 35 ustawy z dnia 12.03.1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości /Dz.U. z 1961 roku Nr 18, poz.94/. Wydana na jego podstawie przez Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Ł. decyzja administracyjna z dnia 04.11.1973 roku ustalała prawo zapewniające zakładowi energetycznemu tytuł do zajęcia części wskazanej działki celem budowy linii dwutorowej w układzie pionowym zapewniającej zasilania stacji elektrycznej 110/15 kV R., wzniesionej dla potrzeb nowo budowanego osiedla mieszkaniowego dla 200.000 mieszkańców. Jej efektem było niewątpliwie ograniczenie praw właścicielskich przysługujących dysponentom tych posesji wynikających z art. 140 k.c. w związku z art. 233 k.c. na zasadach odpowiadających treści służebności w imię nadrzędnego interesu społecznego /obywatelskiego/, gdyż wprowadzała obowiązek znoszenia przez właścicieli parceli stanu przez nią ukształtowanego w zakresie niezbędnym do jego faktycznego urzeczywistnienia. Jednocześnie powołana decyzja zastrzegała właścicielowi każdej nieruchomości, której dotyczyła, prawo ubiegania się o wypłatę stosownego odszkodowania, którego poziom podlegał indywidualnemu określeniu w zależności m.in. od wielkości zajętej działki, jej przeznaczenia i wartości. Oparte na wskazanej decyzji obciążenie, kwalifikowane niekiedy jako swoista służebność administracyjna, ma charakter trwały, eliminując możliwość późniejszego domagania się ustanowienia służebności przesyłu na podstawie art. 305 k.c. w związku z art. 49 § 1 k.c. i w związku z art. 305² § 2 k.c., jak również dopuszczalność jej zasiedzenia w oparciu o przepisy art. 172 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 305¹ k.c. w związku z art. 305⁴ k.c. w związku z art. 285 § 1 k.c. w związku z art. 292 k.c. i w związku z art. 176 § 1 k.c.

Podobne stanowisko wyraził także Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 30.01.2015 roku wydanym w sprawie III CSK 123/14 stwierdzając, że taka decyzja administracyjna stanowi ona samoistny tytuł prawny do wykonywania obsługi linii energetycznych i jest przeszkodą do ustanowienia służebności przesyłu obciążającej daną działkę na podstawie art. 305¹ i 305² k.c.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Rejonowy uznał za nieuzasadnione żądanie ustanowienia przedmiotowej służebności za wynagrodzeniem w części dotyczącej działki o powierzchni 3396 m², oznaczonej przez geodetę uprawnionego biegłą V. W. /poprzednio: M./ na mapie projektowej do celów prawnych literą „b” /karta 282 akt sprawy/, co obejmowało także drogę dojazdową do tej działki, której istnienie pozostaje w ścisłym związku z możliwością korzystania z urządzeń energetycznych uczestnika zlokalizowanych na działce numer „b”. Należy bowiem przyjąć, iż zakres ograniczeń prawnych wynikających z powołanej decyzji administracyjnej od początku zmierzał do zapewnienia przedsiębiorstwu energetycznemu możliwości pełnego korzystania z przedmiotowej nieruchomości w zakresie niezbędnym do zapewnienia jego prawidłowego funkcjonowania, co niewątpliwie obejmowało również zapewnienie odpowiedniej drogi dojazdowej znajdującej się w obrębie działki obciążonej. Potwierdził to zresztą przedstawiciel wnioskodawcy wskazując, że uczestnik na bieżąco i w zależności od własnych potrzeb pojawiał się na terenie przedmiotowej nieruchomości i wykonywał niezbędne prace konserwacyjno - naprawcze. Okoliczności te świadczą o kompleksowym i wyczerpującym uregulowaniu sposobu korzystania z wymienionej parceli w oparciu o przedmiotową decyzję, wyłączając możliwość dalszych rozstrzygnięć we wskazanym zakresie w niniejszym postępowaniu.

Uzasadniony okazał się natomiast zdaniem Sądu Rejonowego wniosek o odpłatne ustanowienie służebności przesyłu części nieruchomości położonej przy ul. (...) w Ł. stanowiącej działkę o powierzchni 1321 m², oznaczonej przez geodetę uprawnionego biegłą V. W. /poprzednio: M./ na mapie projektowej do celów prawnych literą „a”.

Z dokonanych przez Sąd Rejonowy ustaleń wynika, że ani uczestnik, ani też jego poprzednicy nigdy nie dysponowali tytułem prawnym do pasa gruntu, przez który przebiega linia energetyczna jednotorowa. Jedynym dokumentem potwierdzającym legalność działań przedsiębiorstwa energetycznego dotyczących wybudowania naniesień z nią

związanych jest w istocie protokół odbioru technicznego nr (...) z dnia 09.09.1964 roku. Należy zaznaczyć, iż ze względu na kodeksowe zasady przenoszenia prawa własności nieruchomości wynikające z art. 155 k.c. w związku z art. 158 k.c., powołany dokument nie mógł wywołać żadnych skutków obligacyjnych, ani rzeczowych. Również sam fakt wybudowania wskazanej słupów energetycznych i rozciągnięcia sieci elektroenergetycznej oraz ich późniejsze wykorzystywanie w ramach prowadzonej działalności gospodarczej kolejnych przedsiębiorstw energetycznych nie stworzyło w sposób konkludentny relacji prawnej ograniczającej lub wyłączającej uprawnienia wnioskodawcy wynikające z jego statusu wieczystego użytkownika działki numer (...), wynikające z przepisów art. 140 k.c. w związku z art. 233 k.c.

Uczestnik w żaden sposób nie wykazał posiadania tytułu prawnego do opisanego terenu, przy czym wskazany stan rzeczy utrzymuje się nieprzerwanie do chwili obecnej, czego uczestnik miał niewątpliwie świadomość i co podważa zasadność jego zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu polegającej na prawie korzystania z tej części działki na jego potrzeby.

Sąd Rejonowy, oceniając stanowisko przedsiębiorstwa energetycznego w trybie art. 172 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 305 k.c. w związku z art. 305 k.c. w związku z art. 285 § 1 k.c. w związku z art. 292 k.c. i w związku z art. 176 § 1 k.c., stwierdził, że uzyskanie posiadania działki gruntu oznaczonej przez biegłą literą „a” nastąpiło w złej wierze, rozumianej jako przekonanie pierwotnego posiadacza, którym było przedsiębiorstwo państwowe o nazwie (...), iż nie przysługuje mu prawo własności lub ograniczone prawo rzeczowe do tego terenu. Powyższa świadomość musiała być oczywista, skoro - jak już zaznaczono - nie dysponowało jakimkolwiek tytułem umownym lub administracyjnym to przedmiotowej nieruchomości, a stan ten nigdy nie uległ zmianie. Powyższa okoliczność uzasadnia ostateczny wniosek, iż wszyscy poprzednicy prawni strony pozwanej, jak i ona sama wiedzieli, że objęcie przez nich posiadania przedmiotowego terenu oraz jego kontynuacja odbywały się przy zachowaniu złej wiary, iż przysługuje im tytuł prawny do gruntu pozostającego aktualnie w wieczystym użytkowaniu wnioskodawcy. Eliminowało to przewidzianą w art. 176 § 1 k.c. możliwość doliczania przez uczestnika do czasu jego posiadania wskazanego terenu czasu jego posiadania przez poprzedników prawnych uczestnika, co zresztą miało wtórne znaczenie w kontekście okoliczności opisanych poniżej.

Dopuszczalność zasiedzenia przez spółkę (...) omawianej służebności przesyłu była możliwa dopiero po upływie lat 30, zgodnie z dyspozycją art. 176 § 1 k.c. Bieg tego terminu rozpoczął się w dniu 28.09.1998 roku, kiedy Wojewoda (...) wydał decyzję o skomunalizowaniu przedmiotowej nieruchomości na rzecz Gminy Ł... Do tego momentu działka numer (...) pozostawała własnością Skarbu Państwa, co zgodnie z zasadą jednolitości własności państwowej wykluczało możliwość jej zasiedzenia przez zakład energetyczny, będący w przeważającej części tego okresu elementem tej samej struktury własnościowej jako podmiot zorganizowany i prowadzący działalność w formie przedsiębiorstwa państwowego. Oznacza to, iż 30 letni termin zasiedzenia spornej części gruntu w dniu 28.09.2028 roku, jednakże strona powodowa przerwała jego bieg wszczynając postępowanie w niniejszej sprawie w dniu 26.07.2012 roku, zgodnie z treścią art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w związku z art. 175 k.c.

Konsekwencją powyższych rozważań stała się dopuszczalność ustanowienia służebności przesyłu, o czym Sąd Rejonowy orzekł jak w punkcie 1 sentencji postanowienia.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Rejonowy wskazał podstawy ustalenia wysokości wynagrodzenia przysługującego wnioskodawcy za powyższe ograniczenie jego praw rzeczowych, określając ogólny poziom wynagrodzenia przysługującego wnioskodawcy z tytułu ustanowienia przedmiotowej służebności przesyłu w zakresie uwzględnionym na kwotę 198675,71 złotych.

Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do zwiększenia sumy w/w wynagrodzenia o podatek od towarów i usług, albowiem z opinii pisemnej wynika jednoznacznie, iż podawane przez biegłego wartości uwzględniały ceny transakcyjne, co słusznie zauważył pełnomocnik uczestnika. Jednocześnie pełnomocnik wnioskodawcy nie przeprowadził żadnego dowodu przeciwnego pozwalającego na ustalenie odmienne.

W zakresie, w jakim wnioskodawca, bez sprzeciwu uczestnika, cofnął swój wniosek o zapłatę wynagrodzenia za ustanowienie służebności, t.j. w odniesieniu do kwoty 736797 złotych, Sąd Rejonowy, uznając powyższą czynność

procesową za dopuszczalną i prawnie skuteczną w rozumieniu art. 203 § 1 i 4 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., umorzył postępowanie w sprawie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

W pozostałej części przedmiotowy wniosek Sąd Rejonowy oddalił.

Kierując się dyspozycją art. 321 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Rejonowy nie orzekł o odsetkach za opóźnienie wobec nie zgłoszenia tego rodzaju żądania przez wnioskodawcę.

Na zakończenie Sąd Rejonowy rozstrzygnął o kosztach postępowania, na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., obciążając zakład energetyczny obowiązkiem zapłaty z tego tytułu na rzecz spółki jawnej (...) kwoty 564,97 złote oraz na podstawie art. 113 ust.1 k.s.c. nakazał ściągnięcie na rzecz Skarbu Państwa tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych: od wnioskodawcy z zasądzonego roszczenia kwotę 3657,70 złotych, natomiast od uczestnika – kwotę 696,70 złotych.

(uzasadnienie k. 531-533)

Apelacje od powyższego postanowienia wniosły obie strony postępowania.

Uczestnika postępowania, zaskarżył je w części, tj. w zakresie pkt 1 i 2 sentencji, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie, iż poprzednicy prawni uczestnika postępowania pozostawali w złej wierze, w sytuacji kiedy żaden dowód w sprawie nie obala domniemania dobrej wiary oraz

2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 7, art. 172, art. 292, art. 3054 i art. 352 kodeksu cywilnego poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji uznanie, iż w odniesieniu do części położonej w Ł. przy ul. (...) stanowiącej działkę gruntu o numerze (...) w obrębie (...) Ł., dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) nie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu, pomimo upływu okresu posiadania w dobrej wierze ww. nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu.

Uczestnik wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w zakresie pkt 1 i 2 sentencji poprzez oddalenie wniosku o ustanowienie służebności w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania według norm przepisanych.

(apelacja k. 549-550)

Wnioskodawcy zaskarżył postanowienie co do pkt. 2, ale tylko co do wysokości zasądzonych kosztów postępowania, oraz co do pkt 4 i 5 postanowienia, wnosząc o zmianę powyższego orzeczenia:

1) poprzez ustanowienie służebności dla obu linii objętych wnioskiem,

2) zasądzenie w związku z tym wynagrodzenia w kwocie 501840zł, t.j. w kwocie uwzględniające obie linie i podatek VAT (408000zł+23%VAT),

3) zasądzenie zwrotu pełnych kosztów procesu według norm przepisanych za I instancję.

Wnioskodawca wniósł również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu przez uczestnika na rzecz pozwanego postępowaniu apelacyjnym

Zaskarżanemu postanowieniu zarzucił:

1) naruszenie art. 2 i 35 Ustawy o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości z dnia 12-03- 1958 r. - poprzez jego nieuzasadnione zastosowanie w sprawie i uznanie, że decyzja wydana w oparciu o tę regulację mogła dotyczyć przedmiotowej działki, pomimo faktu, że działka w dniu wywłaszczenia była własnością Skarbu Państwa,

2) art. 304² § 2 k.c. - poprzez zasądzenie wynagrodzenia w wysokości nie będącej „odpowiednim” ze względu na fakt, że do wysokości wynagrodzenia nie doliczono wartości podatku VAT, co powoduje że wynagrodzenie zasądzone w sprawie faktycznie jest niższe niż wyliczone przez biegłego sądowego,

3) błąd w ustaleniach faktycznych i naruszenie art. 6 k.c., art. 227, 229, 231, 232 k.p.c. i 233 § 1 i 382 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez nieustalenie wszystkich okoliczności istotnych dla sprawy i błędne przyjęcie, że kwota wskazana w opinii jest kwotą brutto, uwzględniającą podatek VAT mimo braku wystarczających przesłanek dowodowych w tym zakresie,

4) błąd w ustaleniach faktycznych i naruszenie art. 6 k.c., art. 227, 229, 231, 232 k.p.c. i 233 § 1 i 382 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że decyzja wyłączeniowa złożona w sprawie dotyczyła działki wnioskodawcy, pomimo że ta nie jest tam wymieniona,

5) naruszenie art. 207 § 1, 3 i 6, 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez wskazanie w uzasadnieniu, że uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia, w tym w odpowiedzi na pozew, co nie miało miejsca lub było spóźnione,

6) naruszenie art. 100 i 103 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez rozkład kosztów procesu na strony postępowania podczas gdy w ocenie wnioskodawcy roszczenie powinno być uwzględnione w całości w zakresie dokonanego ograniczenia kwoty wynagrodzenia, bowiem dokładna kwota wynagrodzenia wynikała z oceny sądu, przy czym wnioskodawca dochował należytej staranności, aby tę wysokość na etapie przed procesowym wycenić należycie, a ponadto ze względu na nieuwzględnienie w tym zakresie przez Sąd I instancji, że uczestnik na etapie przed procesowym nie przedłożył wnioskodawcy żadnych dokumentów mogących zanegować zasadę lub wysokość dochodzonego roszczenia, stąd jedynym sposobem dochodzenia swoich roszczeń było dla wnioskodawcy złożenie wniosku w sprawie, a wnioskodawca ograniczył żądanie do wysokości wskazanej przez biegłego sądowego.

Z ostrożności wnioskodawca wniósł o przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów oraz z uzupełniającej opinii biegłego rzeczoznawcy na okoliczność wskazania, czy kwoty podane w opinii są kwotami netto i należy do nich doliczyć podatek VAT, czy też są to kwoty brutto, uwzględniające już ten podatek.

(apelacja k. 554-557)

W odpowiedzi na apelację strony wniosły odpowiednio o oddalenie apelacji przeciwników oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

(odpowiedzi na apelację k. 619 i k. 645)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie apelacja uczestnika w całości zasługiwała na uwzględnienie, co skutkowało musi w konsekwencji oddaleniem w całości apelacji wnioskodawcy.

W pierwszej kolejności – jako, że okoliczności ta ma podstawowe znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy – podnieść należy, iż niezasadny jest zarzut wnioskodawcy naruszenie art. 207 § 1, 3 i 6, 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez wskazanie w uzasadnieniu, że uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia, w tym w odpowiedzi na pozew, co nie miało miejsca lub było spóźnione. W ocenie Sądu Okręgowego, choć w odpowiedzi na wniosek faktycznie nie znalazło się sformułowanie o „podniesieniu zarzutu zasiedzenia służebności” to jednak z samego faktu oparcia linii obrony uczestnika na skutecznym uprawnieniu do korzystania z urządzeń przesyłowych wynikającym z zasiedzenia tego uprawnienia (k. 71 akapit ostatni oraz dalsze wywody na k. 72) tak właśnie należało ocenić stanowisko uczestnika, jak trafnie przyjął to Sąd Rejonowy. Stawianie dla skuteczności takiego zarzutu wymogu dosłownego sformułowania „podniesienia zarzutu zasiedzenia” należy ocenić jako nadmierny formalizm, który nie tylko na gruncie postępowania nieprocesowego, ale w ogóle na gruncie procedury cywilnej i prawa cywilnego, nie jest niczym uzasadniony (pamiętać bowiem należy, także w odniesieniu do pism procesowych - wniosek z art. 65¹ k.c. - o treści art. 60 k.c.). Takie

sformułowanie stanowiska uczestnika, jak w odpowiedzi na wniosek uznać należy za skutecznie podniesiony zarzuty, stanowiący uznany sposób obrony, odformalizowany ale wymagający jednak złożenia wobec sądu twierdzeń o zdarzeniach niweczających lub hamujących roszczenie i wykazania ich prawdziwości zgodnie z rozkładem ciężaru dowodów (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2007 r., III CZP 58/07, OSNC 2008, nr 5, poz. 44).

W ustalonym stanie faktycznym, który w zasadniczych jego aspektach nie był sporny, zasadnym okazały się oba zarzuty apelacji uczestnika.

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko wyrażone w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r., sygn. akt III CZP 101/16, zgodnie z którym służebność przesyłu może być ustanowiona na prawie użytkownika wieczystego jednakże użytkownik wieczysty nie może jednak skutecznie żądać ustanowienia takiej służebności, jeżeli urządzenia przesyłowe - zainstalowane przez przedsiębiorstwo państwowe w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej - znajdowały się na nieruchomości Skarbu Państwa przed oddaniem jej w użytkowanie wieczyste (Legalis nr 1591658)

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że zainstalowanie urządzeń przesyłowych nastąpiło na nieruchomości, zatem w wyniku przekształceń własnościowych stało się jej ograniczeniem i obciążeniem odnoszonym się do prawa własności. W związku z tym podmiot, w stosunku do którego użytkowanie wieczyste powstało z mocy prawa lub na podstawie umowy zawartej z właścicielem i konstytutywnego wpisu w księdze wieczystej, nabył to prawo z istniejącym ograniczeniem nieruchomości, ma obowiązek trwałego znoszenia stanu ukształtowanego położeniem zainstalowanych na gruncie urządzeń przesyłowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa przesyłowego i czynności niezbędnych do zapewnienia prawidłowej ich eksploatacji. Istniejące w chwili powstania użytkowania wieczystego ograniczenia i obciążenia dotyczące prawa własności nieruchomości mają bezpośredni wpływ na sposób i zakres wykonywania użytkowania wieczystego. W efekcie użytkowanie wieczyste nie może kolidować z obciążeniami nieruchomości, które powstały przed oddaniem jej w użytkowanie wieczyste. W takich okolicznościach faktycznych regulacja tytułu prawnego przedsiębiorcy przesyłowego do nieruchomości gruntowej - jako przedmiotu własności - w związku z przebiegiem urządzeń przesyłowych powinna nastąpić w stosunku do właściciela nieruchomości, a nie w stosunku do użytkownika wieczystego, żądanie bowiem użytkownika wieczystego skierowane przeciwko przedsiębiorcy przesyłowemu o ustanowienie służebności przesyłu wykracza poza zakres jego uprawnień wynikających z art. 233 k.c. Użytkownik wieczysty nie jest następcą prawnym właściciela, wobec czego powstanie użytkowania wieczystego ex lege lub umownie nie mogło doprowadzić do przejścia na niego praw i obowiązków w zakresie regulacji tytułu prawnego przedsiębiorcy przesyłowego do gruntu.

Stwierdzić jednak dalej należy, iż w rozpoznawanej sprawie uprawnienie uczestnika (przedsiębiorcy przesyłowego) do nieruchomości gruntowej - jako przedmiotu własności - w związku z przebiegiem urządzeń przesyłowych ma jednak dalej idący zasięg i jest skuteczne także w stosunku do właściciela nieruchomości (Gminy Ł.).

W orzecnictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, iż wykonywanie służebności gruntowej w dobrej wierze i nabycie jej w drodze zasiedzenia stanowi okoliczność niweczająca żądanie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 marca 2012 r., sygn. akt V ACa 560/11, Legalis nr 719111). Od momentu nabycia służebności przez zasiedzenie nie jest możliwe skuteczne żądanie od posiadacza służebności wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntów. Jeśli chodzi o czas wcześniejszy, żądanie wynagrodzenia jest nieuprawnione w sytuacji wykonywania służebności przez jej posiadacza w dobrej wierze (art. 224 § 1 k.c.).

Zgodzić się należy ze skarżącym, iż Sąd Rejonowy nieprawidłowo ocenił zarzut zasiedzenia służebności przesyłu.

W tym miejscu zauważyć należy, iż dalsze rozważania odnoszą się do obu urządzeń przesyłowych, których dotyczy niniejsza sprawa, niezależnie od oceny trafności zarzutu wnioskodawcy co do naruszenia art. 2 i 35 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości z dnia 12 marca 1958 r. poprzez jego (właściwie raczej ich) nieuzasadnione zastosowanie w sprawie, które stało się podstawą oddalenia wniosku ustanowienia służebności przesyłu w stosunku

do jednego z nich na skutek uznanie, że decyzja z 4 listopada 1974 r. wydana w oparciu o tę regulację mogła dotyczyć działki, na której posadowiono to urządzenia pomimo faktu, że działka w dniu wywłaszczenia była własnością Skarbu Państwa,

Zgodnie z przepisem art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Zgodnie zaś z art. 305⁴ k.c. do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych, co oznacza, iż z mocy art. 292 zdanie 1 k.c. służebność taka może zostać nabyta przez zasiedzenie.

Na mocy art. 172 § 1. k.c. posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). W tym ostatnim wypadku termin ten ulega wydłużeniu do lat trzydziestu (§ 2 cyt. przepisu)

Z mocy art. 292 zdanie 2 k.c. do zasiedzenia służebności gruntowej stosuje się odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie

Sąd Okręgowy w całości podziela również stanowisko i linię orzeczniczą wyrażoną m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 4 czerwca 2014 r., sygn. akt II CSK 520/13 (Legalis nr 1047148) zgodnie z którym jeżeli państwowe przedsiębiorstwo energetyczne zaczęło samodzielnie korzystać z urządzeń przesyłowych usytuowanych na danej działce gruntu przed dniem 27 maja 1990 r., to bieg zasiedzenia służebności gruntowej podobnej do przesyłu obciążającej nieruchomość, która do tego dnia była przedmiotem własności państwowej i z tym dniem z mocy prawa stała się mieniem komunalnym, rozpoczął się dnia 27 maja 1990 r. Przepis artykułu 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321) znajdował zastosowanie także do nieruchomości państwowych, które z dniem 27 maja 1990 r. stały się z mocy prawa mieniem komunalnym. Przepis ten przewidywał, że jeżeli przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy istniał stan, który według przepisów dotychczasowych wyłączał zasiedzenie nieruchomości, a według przepisów obowiązujących po wejściu w życie tej ustawy prowadzi do zasiedzenia, zasiedzenie biegnie od dnia wejścia jej w życie; jednakże termin ten ulega skróceniu o czas, w którym powyższy stan istniał przed wejściem w życie ustawy, lecz nie więcej niż o połowę. Oznacza to, że poprzednik prawny uczestnika mógł skrócić okres niezbędny do nabycia służebności przesyłu w drodze zasiedzenia biegnący od dnia 27 maja 1990 roku o okres samoistnego posiadania tej służebności od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 26 maja 1990 roku.

Jak dalej wskazano w tym orzeczeniu, przy rozpoznawaniu wniosku przedsiębiorcy przesyłowego o stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie i ocenie, jaką długość okresu niezbędnego do zasiedzenia należy przyjąć, decydujące znaczenie ma istnienie dobrej bądź złej wiary w momencie objęcia w posiadanie nieruchomości (służebności) oraz wynikające z przepisu art. 7 k.c. domniemanie dobrej wiary posiadacza. Istotna jest przy tym jedynie dobra wiara na początku okresu posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności. Jej utrata w czasie trwania posiadania nie ma dla określenia terminu zasiedzenia znaczenia, stąd podzielić należy pogląd, że znajduje tu zastosowanie zasada „*mala fides superveniens non nocet*” (wniosek z art. 292 k.c.).

Wskazać dalej należy, iż dobra wiara zasiadającego posiadacza występuje wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza cudzego prawa. W odniesieniu do posiadania prowadzącego do zasiedzenia, o rodzaju wiary posiadacza decyduje wyłącznie chwila objęcia posiadania. Wynika to wprost z wykładni językowej art. 172 k.c. (mowa w nim o uzyskaniu posiadania), stosowanego poprzez art. 176 k.c. także do następców pierwotnego posiadacza przy doliczaniu posiadania poprzednika i przez art. 292 k.c. odpowiednio do nabycia przez zasiedzenie służebności. Późniejsza zmiana przekonania posiadacza lub jego poprzednika dla biegu terminu zasiedzenia nieruchomości jest już okolicznością nierelevantną.

Domniemanie dobrej wiary posiadacza (art. 7 k.c.) wzruszyć może zaś dowód, że posiadacz w chwili rozpoczęcia posiadania w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o tym, że narusza swym zachowaniem prawo innej osoby. Takim dowodem może być stwierdzenie braku własnego tytułu posiadacza uprawniającego do wejścia na cudzy grunt czy korzystania z niego w określonym zakresie. (por. tak samo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2014 r., sygn. akt II CSK 472/13, Legalis nr 1003004).

Rozstrzygając czy uzyskanie posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu nastąpiło w złej wierze należy mieć na względzie całokształt okoliczności poprzedzających i towarzyszących uzyskaniu posiadania służebności; domniemanie dobrej wiary jest obalone, gdy z całokształtu okoliczności wynika, że przedsiębiorca przesyłowy w chwili uzyskania posiadania wiedział lub powinien był wiedzieć przy zachowaniu wymaganej staranności, że do nieruchomości, na której zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, nie przysługuje mu prawo o treści odpowiadającej służebności przesyłu. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., sygn. akt III CZP 86/16, OSNC 2017 nr 9, poz. 98, str. 30, Legalis nr 1536739)

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż Sąd Rejonowy nieprawidłowo uznał, w stosunku do urządzenia co do którego ustanowił służebność przesyłu, że nabycie posiadania przez poprzednika prawnego uczestnika nastąpiło w złej wierze. Skoro bowiem objęcie posiadania urządzenia przesyłowego nastąpiło na nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa (okoliczność przyznana, w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności mienia państwowego, ówczesnie obowiązujący art. 128 k.c.) to trudno odnosić się do zasad przekazania tej nieruchomości zasad wynikających z art. 155 w zw. z art. 158 k.c. (niemożliwe wszakże było jej zbycie w ramach tego samego podmiotu prawa). W tej sytuacji można i należy uznać, w braku innych dowodów, że protokół odbioru technicznego z 9 września 1964 r. faktycznie stanowi potwierdzenie legalności działań przedsiębiorstwa energetyczne, jako dokument potwierdzający, że przedsiębiorstwo to objęło posiadanie urządzeń przesyłowych w dobrej wierze (korzystało z tych urządzeń jako należących do Skarbu Państwa, por wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2009 r., sygn. akt II CSK 400/08; Legalis nr 255282). Trudno jest bowiem postawić i obronić tezę, iż całokształt okoliczności wynika, że przedsiębiorca przesyłowy w chwili uzyskania posiadania tego urządzenia wiedział lub powinien był wiedzieć przy zachowaniu wymaganej staranności, że do nieruchomości, na której zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, nie przysługuje mu prawo.

Dobra wiara poprzednika prawnego uczestnika nie budzi również wątpliwości co do drugiego z urządzeń przesyłowych (co do którego wniosek został oddalony – jak już podniesiono - niezależnie od trafności rozważań Sądu Rejonowego co do niemożności ustanowienia służebności opartych na linii orzeczniczej, której wyraz stanowi postanowienie Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2015 r., sygn. akt III CSK 123/14 i niezależnie od trafności zarzutów apelacji wnioskodawcy co do tego stanowiska). Legalność działania przedsiębiorstwa energetycznego w tym bowiem zakresie potwierdza przede wszystkim decyzja Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Ł. z dnia 4 listopada 1973 r.; choć nie należy zapominać okoliczności, iż również w tym wypadku zastosowanie znajdą wcześniej przytoczone rozważania o skutkach istnienia w tym okresie zasady jednolitej własności państwowej (co do własności tej działki – okoliczność przyznana oraz pozycja 16 załącznika do decyzji k. 77v)

Podkreślić jeszcze raz należy, iż w przypadku biegu okresu zasiedzenia dobra wiara, rozumiana jako błędne, ale usprawiedliwione w danych okolicznościach przeświadczenie posiadacza służebności o przysługującym mu prawie do korzystania z cudzej nieruchomości, nie musi – przeciwnie niż w zakresie roszczeń uzupełniających związanych z bezumownym korzystaniem z nieruchomości, na której posadowione są urządzenia przesyłowe - obejmować całego okresu eksploatacji urządzeń. Jak już wyżej wskazano, z mocy art. 172 § 1 k.c. stan taki musi istnieć jedynie w chwili nabycia posiadania.

Co więcej, w świetle powyższych rozważań oraz treści decyzji komunalizacyjnej Wojewody (...), stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy nieprawidłowo ustalił też datę rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia przedmiotowej służebności na dzień 28 września 1998 r., czyli na datę wydania ww. decyzji. W trybie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz.

191), jeśli nie istnieją powody dla wyłączenia danego mienia z komunalizacji, organ ma obowiązek stwierdzić nabycie jego własności przez właściwą gminę przy zaistnieniu warunków tym przepisem wymienionych. Decyzja, o której mowa wskazana w art. 18 ustawy jest decyzją deklaratoryjną (por np. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Krakowie z dnia 19 czerwca 2015 r., sygn. akt II SA/Kr 441/15, Legalis nr 1340168 czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Warszawie z dnia 10 kwietnia 2015 r., sygn. akt I SA/Wa 2103/14, Legalis nr 1322125). Datą nabycia własności tak komunalizowanych nieruchomości jest w tej sytuacji data wejścia w życie ostatnio powołanej ustawy, czyli jak już wyżej wskazano 27 maja 1990 r. Od tej daty rozpoczął bieg termin zasiedzenia przedmiotowej służebności przez uczestnika (jego poprzedników prawnych), a jak wyżej podniesiono uczestnik może doliczyć do okresu niezbędnego do nabycia służebności przesyłu w drodze zasiedzenia okres samoistnego posiadania tej służebności od dnia 1 lutego 1989 roku do dnia 26 maja 1990 roku. W okresie wcześniejszym, z uwagi na powołaną też wyżej zasadę jednolitości własności państwowej (zniesioną dopiero właśnie z dniem 1 lutego 1989 r.), zasiedzenie nieruchomości państwowej przez przedsiębiorstwo państwowe w ogóle nie było możliwe w związku z czym nie mógł rozpocząć się bieg jego terminu.

W ocenie Sądu Okręgowego bieg terminu zasiedzenia nie został przerwany przez cały okres jego 20 lat.

Zgodnie z art. 175 k.c. do biegu zasiedzenia stosuje się odpowiednio przepisy o biegu przedawnienia roszczeń. Przepis art. 123 § 1 k.c. stanowi zaś, iż bieg przedawnienia przerywa się 1) przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia; 2) przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje; 3) przez wszczęcie mediacji.

W przedmiotowej sprawie nie zachodzi żadna z tych przesłanek.

Z pewnością nie przerwała go bowiem decyzja Wojewody (...) z 28 września 1998 r. i to bez wg czy została wydana z urzędu czy na skutek wniosku Gminy Ł.. Skoro ma ona charakter deklaratoryjny i stwierdza jedynie fakt zaistniały z mocy prawa to nie ma ona charakteru czynność przed (...) innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju (...), przedsięwziętej bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Biegu zasiedzenia nie przerywa też ustanowienie użytkownika wieczystego na gruncie skarbowym lub samorządowym pozostającym w samoistnym posiadaniu osoby fizycznej (por tak samo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r., sygn. akt V CSK 383/07; OSNC - Zb. dodatkowy 2008 nr D, poz. 106, str. 67, Biul. SN 2008 nr 6, MoP 2009 nr 22, str. 1238, Legalis nr 100985). Sądowi Okręgowemu znane jest przeciwne stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2012 r., sygn. akt II CSK 127/11; Legalis nr 73584) wg którego oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste wpływa także na relacje prawne między właścicielem nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste a osobami trzecimi. Jednakże w ocenie Sądu Okręgowego uzasadnienie tego ostatniego nie jest przekonujące, skoro Sąd Najwyższy - bez głębszej analizy - wskazał tu jedynie, iż „skutki prawne wynikające z powyższych decyzji [o nabycie prawa użytkownika wieczystego gruntów i własności znajdujących się na nich budynków] mają (...) kardynalne znaczenie w sprawie z uwagi na relacje między właścicielem gruntu (jednostką samorządu terytorialnego.) a użytkownikiem wieczystym (skarżącą) i relacje między tymi podmiotami a osobami trzecimi”. Stąd też bardziej przekonujące jest stanowisko wyrażone we wcześniejszym postanowieniu Sądu Najwyższego, z 18 stycznia 2008 r., gdzie trafnie podniesiono, że ustanowienie użytkownika wieczystego, ze względu na treść art. 232 k.c. nie wyłącza możliwości nabycia własności nieruchomości w drodze zasiedzenia, a ewentualne komplikacje związane z sytuacją użytkownika wieczystego takiego gruntu nie wyłączają działania art. 172 k.c. Stanowisko to pośrednio potwierdza również treść uzasadnienia cytowanej na wstępie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r. skoro Sąd Najwyższy podkreśla, że zainstalowanie urządzeń przesyłowych nastąpiło na nieruchomości, zatem w wyniku przekształceń własnościowych stało się jej ograniczeniem i obciążeniem odnoszonym się do prawa własności w związku z czym podmiot, nabył użytkowanie wieczyste z

istniejącym ograniczeniem nieruchomości i ma obowiązek trwałego znoszenia stanu ukształtowanego i istniejącego w chwili powstania użytkowania wieczystego ograniczenia i obciążenia.

Biegu terminu zasiedzenie nie przerwały wreszcie żadne działania wnioskodawcy ani poprzednika prawnego uczestnika, gdyż co do podjęcia takowych nie ma w sprawie żadnych dowodów.

Reasumując, skoro więc:

- 20-letni bieg terminu zasiedzenia, na które powołuje się pozwana, rozpoczął się 27 maja 1990 r.,
- termin ten może być skrócony o okres od dnia 1 lutego 1989 r.,
- poprzednik prawny uczestnika nabył posiadanie przedmiotowych urzędzeń w dobrej wierze, a okoliczności sprawy nie pozwalają na skuteczne podważenie istnienia tej dobrej wiary w tym momencie,
- uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali z tej służebności nie przerwanie przez cały okres biegu terminu zasiedzenia (okoliczność niesporna),
- a bieg terminu zasiedzenia nie został przerwany

to uznać należało, iż termin zasiedzenia służebności na które uczestnik się powołuje upłynął w dniu 31 stycznia 2009 r., a uczestnik nabyła przez zasiedzenie tę służebność z dniem 1 lutego 2009 r.

W tej sytuacji, na podstawie ww. przepisów, wniosek uznać należało za niezasadny w całości. Niesporne jest bowiem i niewymagające przytaczania dalszego, szerokiego w tym zakresie orzecznictwa, tak sądów powszechnych jak i Sądu Najwyższego ani przedstawiania argumentacji przemawiającej za wnioskiem, iż nabycie służebności przesyłu w drodze zasiedzenia wyłącza możliwość sądowego ustanowienia tej służebności na podstawie przepisów art. 305¹ i nast. k.c. (por. choćby uchwała Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2011 r., III CZP 7/11, OSP 2012 nr 10, poz. 93, str. 641, Legalis nr 309831 czy wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2012 r. II CSK 258/11, Legalis nr 453310).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w punkcie 1 w ten sposób, że wniosek oddalił. Oddalenie wniosku w zakresie żądania ustanowienia służebności przesyłu wyłącza też możliwość żądania przyznania wynagrodzenia za jej ustanowienie (wniosek z art. 305² § 2 in fine k.c., przytoczone ostatnio orzeczenia). Nie tylko bowiem ustawa przewiduje możliwość przyznania wynagrodzenia wyłącznie w sytuacji gdy właściciel nieruchomości żąda ustanowienia służebności w drodze orzeczenia, ale - co równie istotne - w drodze zasiedzenia służebność jest nabywana w takim zakresie w jakim prawo to było wykonywane, a niewątpliwym jest, że uczestnik nie był obowiązany przed datą zasiedzenia służebności do uiszczania wynagrodzenia za korzystanie z niej. W konsekwencji, na podstawie ww. przepisów, zmianie podlegał także punkt 2 poprzez oddalenie wniosku w zakresie żądania przyznania wynagrodzenia w kwocie zasądzonej przez Sąd Rejonowy.

Skoro zaś w tym samym punkcie orzeczenia Sąd Rejonowy orzekł o kosztach postępowania, a na skutek zmiany postanowienia w obu punktach stwierdzić należało, że to uczestnik wygrał postępowanie w całości, to w tym samym punkcie należało także orzec o kosztach postępowania. Wobec tego, że interesy uczestników były sprzeczne, to na zasadzie odpowiedzialności za wynik postępowania, koszty postępowania w pierwszej instancji na zgodnie z art. 520 § 2 k.p.c. winien ponieść wnioskodawca w całości, zwracając też uczestnikowi koszty przez niego poniesione. Na koszty te złożyło się wyłączenie wynagrodzenie pełnomocnika uczestnika będące adwokatem, ustalone na podstawie § 8 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 roku, poz. 461 ze zm., znajdującego zastosowanie w sprawie na podstawie § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800), z uwagi na datę złożenia wniosku) oraz poniesiona przez niego opłata skarbową od pełnomocnictwa.

W konsekwencji uwzględnienia w całości apelacji uczestnika, bezprzedmiotowa stała się apelacja wnioskodawcy, a podniesione w niej zarzuty - w zakresie nie omówionym powyżej - są nieuzasadnione i wobec takiego rozstrzygnięcia nie wymagają szerszego omówienia. Na skutek bowiem stwierdzenia, iż doszło do zasiedzenia służebności przesyłu co do obu urządzeń objętych wnioskiem, nie mają znaczenia zarzuty dotyczące oddalenia wniosku z innych przyczyn co do jednego z nich, a prawo do żądania wynagrodzenia za ustanowienie służebności, jak już wyżej wskazano, nie przysługuje wnioskodawcy w ogóle. Zbędne było również przeprowadzanie dowodów zgłoszonych w apelacji, wobec czego wniosków tych Sąd Okręgowy nie uwzględnił. Z tych też względów, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy oddalił apelację wnioskodawcy w całości.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd II instancji, w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., orzekł na tej samej zasadzie co w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, zasądzając od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 520 zł. Na powyższą kwotę złożyły się: opłata od apelacji uczestnika w kwocie 40 złotych i wynagrodzenie pełnomocnika będącego adwokatem poniesione w związku z oboma apelacjami, ustalone w obu przypadkach na podstawie § 5 pkt 3 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800) w jego brzmieniu ustalonym na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2016 r., poz. 1668), zgodnie z § 2 tego ostatniego, z uwagi na datę wniesienia obu apelacji.

W zakresie wysokości ustalonego wynagrodzenia pełnomocnika uczestnika, na marginesie dodać należy, iż Sąd Okręgowy, stosując konsekwentnie zasadą przyjętą w postanowieniu z dnia 2 sierpnia 2017 r. wydanym w niniejszej sprawie (z uzasadnieniem k. 631-632), uznał, że przedmiot sprawy dotyczy służebności, wobec czego tak jak nie można nakładać na strony obowiązku uiszczenia opłaty od roszczenia o przyznanie wynagrodzenia związanego z ustanowieniem służebności, gdyż nie to wynagrodzenie stanowi przedmiot wniosku, a jest nim przede wszystkim ustanowienie służebności, tak też nie można orzekać o wynagrodzeniu pełnomocników żądanym od wynagrodzenia dochodzonego obok wniosku o ustanowienie służebności. Przepisy oby powołanych wyżej rozporządzeń przewidywały bowiem odrębne stawki wynagrodzeń pełnomocnika będącego adwokatem w postępowaniu dotyczącym służebności, a nie przewidywały w żadnym przepisie, dodatkowego wynagrodzenia za roszczenia majątkowe dochodzone w postępowaniu nieprocesowym obok głównego przedmiotu wniosku.

Sąd Okręgowy nie orzekał o zwrocie nadpłaconych opłat od środków zaskarżenia, wobec treści postanowień Sądu Rejonowego z dnia 8 i 23 sierpnia 2017 r. (k. 638 i 642) oraz treści art. 80 ust 2 k.s.c.

Krzysztof Wójcik Mariola Szczepańska Bartosz Kaźmierak